

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

Sectio VI. De his quæ semper fieri debent.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

SECTIO VI.

De his quæ semper fieri debent.

H Vc vsque quid singulis diebus hebdomadis, mensibus, & annis fieri debeat, exposuimus; nunc quid semper fieri oporteat, breuiter exponamus. Et quidem semper peccata & vitia fugienda sunt, semper virtutes sectanda, semper bonis operibus insistendum, & aduersus diabolū, & eius dolos, decipulāque pugnandum. Atque in quocumque tempore ita circumspicere viuendū est, ita cautē & sapienter conuersandum, vt quātum fragilitas nostra permiserit, in nullo nec cogitatione, nec verbo, nec actione peccemus, & per aliquod bonum, quod nos occupet, ad perfectionem curramus. Hic est intellectus illius præcepti, Dilige Dominum Deum tuum ex toto corde tuo,] ab Augustino signatus: sic enim scribit quodam loco: Cū ait, toto corde, tota anima, tota mente, nullam vitæ nostræ partem dereliquit, quæ vacare debeat, & quasi locum dare, vt alia re vellet frui, sed quidquid aliud diligendum venerit in animum, illuc rapiatur, quod totius dilectionis impetus currit.] Sed quia generalis doctrina minū vtilis est, si in sua latitudine se contineat, & non ad particularia descendat, aliqua specialia dicenda sunt, quæ semper, o vir Dei, præ oculis habeas, eaque diligenter præstare contendas. Memineris autem te esse Deo, & Prælati, & congregationi, in qua visis, & proximo, & tibi ipsi debitorem: quibus si semper quod suum est, dederis, iustus vocaberis, & iustitiæ partes exequeris.

De presentia Dei.

CAPVT I.

R G A Deum igitur ac Dominum tuum hæc septem, quæ sequuntur, obseruabis. Audi illum dicentem: Nunquid non cælum & terram ego impleo?] ipsumque tuarum cogitationum & desideriorum testem, & tuorum verborum & operum inspectorem aspicio. Ipse te vndequaque circumdat, & ac si in profundo maris esses, sursum & deorsum, antè & retrò, ad dexteram & ad sinistram sua Deitate continet, & intra te ipsum ille potens Dominus ac sapiens iudex delitescit. Hæc ergo cogitatio, quod Deus præsens adest, quod omnia tua interiora ac exteriora perlustrat, nunquam te deserat, & ita tuam vitam ordines, conuersationem instituas, morēque componas, vt pro humana fragilitate te à Deo aspici non erubescas. In initio cuiusque operis Deo illud offeras, in progressu illum intuearis, in fine ipsi placere, & eius gratia finire constituas. Et si hoc donum fueris assequutus, vt in otio, & in negotio, solus, & aliis associatus, scias Dominum astantem contemplari, citius quàm putas ad magnum virtutum augmentum peruenies.

De charitate erga Deum.

CAPVT II.

D ILIGE Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, ex tota anima tua, ex tota mente tua: quia hoc est maximum & primum man-

A darum. Dilige eum corde, omnes cogitationes & desideria tua vniuersa in eum dirigens. Dilige opere, mandata eius, & consilia custodiens. Dilige eum vnicè, voluntatem tuam ab omnibus rebus creatis auertens. Dilige eum diligenter, omnia, quæ ad eius obsequium pertinent, sedulo perficiens. Dilige eum purè, in nullo temetipsum querens. Dilige eum liberè, quæcumque eius amori opponuntur, constanter abiiciens. Dilige eum gratis, ex amore eius nullum emolumentum, nisi eius beneplacitum, exigens. Dilige eum fortiter, propter eum mala patiens. Dilige perseveranter, nunquam te ab eius obsequio & desiderio diuellens. Hæc præstabis, si eum vt summum bonum, vt ipsam bonitatem, ac vt fontem omnium donorum contempleris. Si etiam hunc amorem quotidie intentis precibus postulaueris: si mundum te, quantum hæc mortalitas fert, & purum ab omni labe custodieris.

De timore Dei.

CAPVT III.

T IME Dominum Deum tuum, quia Dominus tuus est, & quia ipse dixit:] Si ego Dominus, ubi est timor meus?] Time illum, quia nescis an odio, an amore dignus sis. Time illum, quia postquam occiderit corpus, potest animam mittere in gehennam. Time illum, quia incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles viæ eius, & nescis quid de te futurum sit. Time, non vt seruus emptitius, ob pœnam, sed vt filius carissimus & fidelissimus, ne incurras diuinam offensam. Time, ne ab illo separeris, in quo omne bonum est, & à quo separatus omne malum & omnem miseriam tibi accerces. Time magna peccata, quia à Deo separant, & time quoque leuia peccata, & minimas imperfectiones, quia grauioribus offensis iannam aperiuunt. Time tandem Dominum, quia timor eius initium est omnium bonorum. Nam scriptum est: Time Deum omnes sancti eius, quoniam nihil deest timentibus eum.] Inquirentes autem eum per casum & sanctum timorem, non deficient omni bono. Ex hoc timore intima reuerentia procedit, qua disces adorare eum, vt decet, in spiritu & veritate.

De zelo honoris Dei.

CAPVT IV.

G NESCERE zelo honoris Dei tui, qui zelus cor tuum comedit, animam tuam merore contumat. Animaduerte, quia ipse Dominus est sponsus tuus, quem hæretici contemunt, Iudæi subannant, idololatræ & infideles ignorant. Eum peccatores innumeris iniuriis afficiunt; plurimi iusti ei tepidè & oscitanter inseruiunt, & perfecti nonnunquam aliquid faciunt, quo coram eo minis reuerenter assistunt. An tu, qui hæc vides, non laborabis pro auertenda iniuria, & curando honore sponsi tui, & pro tantis iniuriis eius nonne incimum dolorem admittes? Hæc igitur sit sollicitudo tua, gloriam Dei semper querere, animarum salutem secundum vocationem tuam, & gratiam tibi datam curare, eas orationibus, sacrificiis, bonis exemplis, ac sanctis laboribus iuuare, & diuinam gloriam promouere. Obliviscere boni temporalis tui, & quietis tuæ, honorem tuum contenas, & difficultati occurrere non parcas, vt Domini honorè gloriamque promoueas.

De laude Dei.

CAPVT V.

EM PER lauda Dominum Deum tuum, quia non solum dignus est laudari, sed & maior est omni laude. Lauda illum opere, lauda & ore. Optima est operis & vitæ laudatio, vt sicut cæli pulchritudine & claritate sua enarrant gloriam Dei, & opera manuum eius, tot linguis, quot stellis annunciat firmamentum: ita & tu vitæ sanctitate, & morum integritate, Dominum tuum laudes, & alios qui te viderint, ad laudandum Dominum, & benignitatem eius magnificandam inuites. Sic luceat lux vitæ tuæ, & splendor conuersationis tuæ, coram hominibus, vt videntes opera tua bona, glorificent patrem tuum, qui in cælis est. Lauda illum & ore, ita scilicet vt laus eius semper in corde tuo inchoet, & iugiter in ore resonet. Et sicut beata Cæcilia semper Euangelium Christi gerebat in pectore, & nunquā à colloquijs diuinis & oratione vacabat: ita & tu semper Christi mysteria, & Dei tui attributa, & mirabiles perfectiones animo voluas, & oris laudibus efferas. Vniuersæ res create illum laudant, & opera eius mirabilia prædicant: tu vnus ex creaturis Dei ne otio torpeas, ne ab eius laudibus cesses.

De gratitudine erga Deum.

CAPVT VI.

GRATIAS Deo continuò age, & semper in gratiarum actione mane. Equum enim esset, vt qui omnibus momentis beneficia recipis, omnibus etiam, si fieri posset, pro eis immensas gratias responderes. Non est momentum, in quo non accipias à Deo esse, vitam, sensum & intelligentiam, & omnia alia bona rum naturalia, tū supernaturalia, quæ in te sunt. Si ergo quando ab aliquo homine actu beneficium recipis, statim illi gratias agis: ingratus eris Deo, si semper innumerabilia beneficia recipis, & non semper saltem desiderio illi gratiarum actione respondes. Gratias ages igitur pro rebus prosperis, quia tibi ad solatium datæ sunt; & pro aduersis, quia ad correctionem, & augmentum coronæ tuæ ordinatæ sunt. Gratias ages pro donis spiritualibus, quia animam dant; & pro temporalibus, quia corpus, animæ habitaculum, seruant. Gratias ages pro his, quæ tibi dantur, quia ad te pertinent, & pro his quæ proximis tribuntur, quoniam ad fratres tuos, quibus charitate iunctus es, pertinere noscuntur. Semper cor tuum eructet verbum bonum gratiarum actionis, semper os tuum in quocumque successu Deo gratias resonet, vt dum pro continujs beneficijs gratias agis, te ad potiora recipienda disponas.

De Resignatione in voluntate Dei.

CAPVT VII.

ELINQUE in manibus Deitui tua, & te: committe & offer Deo te, & resigna te plenè in manibus eius, vt de te ac de rebus tuis faciat, vt placitum fuerit in oculis suis. Dic sæpe voce: Fiat voluntas tua. Et non mea voluntas, sed tua fiat; sed multo magis beneplacitum Domini tua amplectere voluntate. Nam sæpe ore dicimus, Fiat voluntas tua, & proposito ac desiderio voluntati Domini reluctamur, nos verbo offerimus,

A & opere retinemus; sermone donamus, & actione Deo sua volenti accipere, stultè resistimus. Tu non sic, sed scito quia tu non tuus, sed Dei es; tua non tua, sed Dei sunt; ne ergo aliena Domino repugnate contrectes, quia furti in die examinis argueris. Esto coram Domino vt tabula penitus munda, in qua possit ipse quidquid voluerit depingere. Esto vt lutum in manu figuli, vt te formet aut frangat, vt efformatum aut in sublimi loco, aut in imo constituat. Respice tua, vitam, salutem, honorem, consolationem, & reliqua quæ possederis, non vt propria, sed vt commodata, & esto paratus ea reddere ei, qui liberaliter commodauit. Ipse diligit te in infinitum, plus quàm tu te. Debes ergo te in manu eius resignare, & paratum offerre, vt in tempore, & æternitate, quidquid voluerit, efficiat.

De amore Prælatorum.

CAPVT VIII.

HÆC, quæ dicta sunt, erga Deum: at erga Prælatos, septem etiam obseruabis. Primò, dilige illos in quibus multas diligendi rationes inuenies. Ipsi enim gerunt in terris vicem Dei, à quo omnis potestas & dominatio descendit, referuntque nobis Christum Iesum, quem in ipsis debes aspicere. Ipsi sunt patres, duces, pastores, magistri, consiliarij, & nullus ferè est, quem diligas, cuius munus non in Prælati inuenias. Sunt patres, qui nos paterno amore diligunt: Duces, qui verbo & exemplo in cælum ducunt; pastores, qui doctrina pascunt; magistri, qui ignorantiam nostram remouent: & consiliarij, qui in dubijs saniora proponunt. Ipsi sunt vigilantes, qui vigilat super nos, quasi rationem pro animabus nostris redditur. Ipsi sunt œconomi, qui alimenta, ac vestimenta, & cætera necessaria cum magna charitatis significatione ministrant, & non sine magna sollicitudine quærunt, vt ministrent. Ipsi denique sunt capita nostra, & nos quasi membra, à quibus periculosum est odio disungi, aut minima auersione separari. Si hæc in Prælati consideres, facillè magno amore eos amplecteris. Si verò (quod Deus à sanctis congregationibus auertat) Prælatum improbum sortitus fueris, in quem hæc proprietates non quadrent, non propterea est à dilectione cessandum, quia eo ipso quod Prælatus est, vicem Christi gerit, cuius autoritas in malo Prælato non deficit. Et satis est vt diligatur, quod Christum summe dilectum representet.

De Reuerentia erga Prælatos.

CAPVT IX.

EM PER Prælatos venerabis, & magno honore ac reuerentia prosequeris. Debetur namque reuerentia Prælationi, eo ipso quod dignitatem habet super alios, & participatio quædam est diuinæ potestatis, quam ille in quosdam contulit, vt contineant multitudines, & ad populorum aut congregationum vtilitatem gubernent. Hanc autem reuerentiam interiori exteriorisque præstabis. Interiori quidem, si Prælatos maiores agnoscas, si dignos honore iudices, si eis te animo ac voluntate submittas. Exteriori verò, si illis consueta signa reuerentiæ ac subiectionis exhibeas, si aperto capite, demissis oculis, demissa voce, & paucis verbis illos allo-

quaris, si coram illis nihil frivolum, aut levitatem praeferens dicas aut facias, si absentes honorifice nominas. Et si quidem nobiles saeculares nunquam iudices aut senatores suos nisi reuerenter nominant, & ad proprium suum honorem pertinere iudicant, eos magnificare, & coram illis reuerenter se gerere. Quanto magis religiosus putare debet ad sui honorem spectare, si Praelatos suos veneretur, quos Christi loco habet, & in quibus ipsum Christum agnoscit?

De obedientia ad Praelatos.

CAPVT X.

SEMPER Praelatis obedias, & non solum opere, sed & voluntate, ac iudicio illis te subicias, quoties nihil Dei praecipitis contrarium iniungunt. Obedientia iter est securum in caelum, quam qui negligit, aut minus diligenter suscipit, ipse se decipit. Cura ut omnia, quae feceris non tantum communia, verum & specialia quoque virtutis obsequia, Praelatus sciat, probet, & facienda praescribat. Sic tinea propriae voluntatis excuties, sic operibus tuis non medio cretae decorum adicias, sic mille aduersarii decipulas & dolos euades. Quidquid Praelatus, aut expressè non dictauit, aut si scierit, gratum non haberet, tanquam germen propriae voluntatis suspectum habe. Iam alienus es, eius scilicet, qui factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis, propter te crucifixus est. Ipse te per Praelatos regit, & vult, in his quae ipsi praeeperint, aut gratum habuerint, à te ipso seruari. Non tibi cedit in bonum, si te ipsum regas, & ab eius voluntate per superiores demonstrata disiungas.

De oratione pro Praelatis.

CAPVT XI.

PRAELATOS non tantum opere per obedientiam, sed etiam oratione iuabis. Nam quis non pro suo capite assidue oret, praecipue si illud videat in magno discrimine constitutum? Praelati autem capita nostra sunt, quae non solum coronae spinetae curarum cingunt, sed & non modica reddenda rationis pro animabus nostris pericula circumsepunt. Ora ergo Dominum pro illis, ut vitam, & salutem corporis habeant, oneraque gubernationis sustineant: ut lux caelestis ipsis affulgeat, qua in omnibus Dei voluntatem intelligant: ut suauitatem & efficacitatem accipiant, quibus optime subditos sibi commissos regant. Nam hoc est praecipuum Pauli, cum ait: Obsecro primum orationes fieri pro Regibus & omnibus qui in sublimitate sunt.]

i. Timot. 2. 1. 2.

De sustinentia Praelatorum.

CAPVT XII.

POTEST euenire ut tibi Praelatus immisericors, aut saltem durus, & insuauis obtingat, qui subditorum infirmitatibus compati nesciat, qui defectus corrigere in lenitate spiritus nolit, & qui erga eos qui sibi commissi sunt, non cor patris, sed seueri iudicis induat. Aliquando enim superiorum electores errant, aut Praelatio animum

A mutat, aut natura aliquorum ferrea, licet auxilio gratiae & virtutis adiuta, nunquam se ex toto ad debitam lenitatem, (quae Praelatis est maxime necessaria) reuocat. Hunc ergo Praelatum tu, o vir Dei, patienter sustinebis, & tua patientia eius duritiam vinces, ut magnum ex sustinentia illius, qui te sustinere debuit, lucrum reportes. Considera quid mundani in curiis principum commorantes ferant, quomodo se pro temporali emolumento ingenio domini superbi & insani, & nunquam sibi neque in minimo imperantis, accommodant. Et pro amore regni caelestis tu tantillum saltem patere, & nonnullam suauitatem Praelati tui aequanimiter sustine. Forsitan tepiditas tua tanta est, ut non patre, sed trierarcho indigeas, & si Praelatum piuum, & discretum haberes, in amore virtutis, non cresceres. Cor itaque tuum quibus poteris modis ad amorem huiusmodi Praelati coge, teque ipsum ad orandum pro illo, & multo magis ad bene semper loquendum de illo, compelle. Et te morigerum praebes, & prompta obedientia & assiduis obsequiis ad lenitatem incitabis, sicut ex ingenio eius ferreo, tu virtutem ferream, id est fortem, & mala tolerare scientem, consequeris.

De dissimulandis defectibus Praelatorum.

CAPVT XIII.

NON detegas defectus Praelati, neque illos exaggeres, sed potius eos benigne & prudenter dissimula, ut apud Dominum veritatem & misericordiam tuorum errorum consequaris. Praelatus, homo est, non Angelus: non igitur facias miraculum aut portento simile, si aliquos in se defectus necdum emendauerit. Ipse patienter sustinet plurimos defectus omnium subditorum, quid multum si omnes illi pauculos defectus Praelati sustineant? Et si patris, qui te carnaliter genuit, culpas ac defectus celas, cur non potiori ratione patris spiritualis defectus abscondes? Ad ergo Ecclesiasticum super hac re te ipsum admonentem: In omni opere & sermone, & patientia honora, (id est, sustine, patrem tuum, ut superueniat tibi benedictio ab eo, & benedictio illius in nouissimo maneat.) Et rursus: Ne gloriaris in contumelia patris tui, non enim est tibi gloria, eius confusio; gloria enim hominis ex honore patris sui, & dedecus filij pater sine honore.]

Ecc. 3. 9.

Ibid. 12. 13.

De non iudicandis Praelatis.

CAPVT XIV.

PRAELATOS tuos & ipsorum acta non iudices, siquidem rationes, quibus ad aliquid agendum, aut praecipendum, aut prohibendum mouentur, non agnoscis. Crede mihi, frater, non cogitationes Praelati cogitationes tuae, nec viae illius viae tuae. Immo non semel sicut exaltantur caeli à terra, ita exaltantur cogitationes eius à cogitationibus tuis, & viae eius à viis tuis. In te ipsum & tua commoda cogitas, ille disciplinam religiosam promouere cogitat: tu tantum terrena curas, ille verò te à terra euellere ac separare, & in caelum inuhere curat. Ideò videtur tibi scrupulosus & durus exactor, quia à te exigat spirituales vitam & disciplinae custodiam, tanquam ille qui pro te & omnibus subiectis suis est Deo rationem red-

diturus,

De Praelatis
Tom. I

diturus. Munus iudicandi, munus Dei est, munus est maiorum, quibus ille facultatem gubernandi commisit: si tu nec Deus es, nec Prælo tuo præpositus es, quomodo audes illum iudicare, & falcem in alienam messem mittere? Te ipsum potius iudica & reprehende, quod saluberrimum est, & à iudiciis aliorum, præsertim maiorum, abstine, quod frangere periculosissimum est.

De affectu filij erga religionem.

CAPVT XVII.

A **E**c erga Prælatos: at erga religionem seipsem quoque custodies. Religiosam familiam, ad quam à Domino vocatus es, ut piissimam matrem diligas. Id sanè virtus gratitudinis exigit, & profectus tuus, ac ipsius religionis conseruatio requirit. Deo te ad vitam religiosam vocanti, & in ea te custodienti, gratus existas necesse est, ne ut ingratus (quod abominabile & pessimum est vitium,) aut tanto dono spoliaris, aut illo sine spiritus emolumento fruaris. Gratus autem eris, si hoc extremum beneficium agnoscas, & in magno pretio habeas. Habebis autem, si religionem tuam esse matrem aspicias, quæ te in vtero tyrocinij concepit, in professione parturuit, lacte doctrinae nutritiuit, pane virtutum refecit, in statu honoris constituit, & æternam hereditatem præparauit. Sic etiam mirum in modum proficies, quia dilectio & affectus iste faciet, ut religiosam disciplinam non molestam, sed gratam, non grauem, sed suauem existimes, eique te diligenter accommodes. Sic tandem religio per te suum decorem & splendorem non perdet: nam & filij affectus à te postulat, ut puritati status tui consulas, & nihil regulæ contrarium admittas. Ne putēs autem (ut quidam stultè cogitant) hunc filij affectum exigere, ut tuam religionem immoderatè laudes, ut eam insipienter aliis præferas, ut in publicis consessibus ad primas sedes aspireas. Hæc ridicula sunt, quæ stulti faciunt. Sed id exigit affectus filij, ut in omniloco bonum exemplum præbeas, ut tui status circumspectionem necessariam custodias, & per humilitatem omnibus te submittas.

De custodia Regula.

CAPVT XVI.

Vnc ergo affectum filij habebis, si sex alia, quæ subiungam, obseruaueris. Esto igitur custos regulæ & instituti tui, quoniam ista te custodient, & matrem tuam venerabilem, scilicet Sanctam religionem, indicibili exultatione afficient. Mater gaudet, si filios suos valere, & opibus abundare, & apud aliquem Principem in honorabilissimo loco haberi sciat. Regulæ autem custodia salus est animæ, diuitiæ custodientis, & familiaritatem parat apud Deum obseruantibus illam. Matrem ergo lætitia perfundis, cum regulam, ac maiorum scita custodis. Hæc obseruantia te perfectum faciet, te filium honorabilem religionis, & dilectum constituet, te fratribus amabilem, & Dæmonibus terribilem, & Angelis similem reddet. Quia sicut illorum gloria est Deo parere, ita & tu gloriam existimabis, Deo in his quæ per religiosum institutum statuit, obedire.

De bono nomine religionis quaerendo.

CAPVT XVII.

Bonum religionis nomen tibi quaerendum est, ut qui tot ab ea beneficia recipis, saltem in hoc eidem proficius existas. Ita autem hoc bonum nomen, bonamque opinionem in cordibus aliorum seres: si nihil, præsertim coram sæcularibus, indecens indecorumque facias, vel loquaris. Si cum illis agas quantum necessitas, aut prudens charitas postulaerit, & nihil amplius. Si eis quæ domi sunt, nequaquam detexeris, præcipuè si minimum quid (ut fieri posset) discordia, aut minoris submissionis contigisset. Si eos intra claustra cœnobij, aut multo minus intra cellam non admiseris. Si te libenter semper vixisse, & adhuc viuere sub disciplina religiosa, pronunciaueris. Si erga Dominum, qui te vocauit, animum gratum ostenderis. Ac tandem si sæculares in te (quantum fieri possit) virum spiritualem & religiosum videant, & nunquam hominem, id est, te affectibus seruientem, aspiciant. Hæc generaliter sunt, quæ apud alios bonum nomen religionis gignunt & seruant.

De onere religiosa disciplina ferendo.

CAPVT XVIII.

Religiosa disciplina ferendis suauis & dulcis est super mel & fauè, sed tepidis solet esse amara & onerosa. Non quia ipsa per se aliquid molestiæ contineat, sed quod animus agrotus palatum cordis prauis affectibus infectum habeat. Tu si aliquando tentatione pulsatus molestiam in custodienda disciplina senseris, eam à te abicere ac remouere curato: sicque animam tuam ad disciplinam seruandam & onus ferendum, incitabis. Nemo in republica est, qui non molestiam aliquam patiat: pauper mendicitate premitur, diues spinis diuitiarum compungitur, ignobiles, vectigalibus & tributis, nobiles bellorum periculis, & duris Principum obsequiis onerantur. Qui aliquid cupiunt, (& quis est in sæculo, qui vana non cupiat?) ex desideratorum absentia dolorem sentiunt. Nullum est munus in hac vita, quod molestiam annexam non habeat, & quo maius est, eo duriori labori subiicitur. Si ergo homines propter bona peritura tot molestias & afflictiones sustinent: satis delicatus eris tu, si propter regnum cœlorum paruam molestiam tuo statui adiunctam non feras. Equanimiter igitur eam sustineto, & pro ea fugienda nunquam disciplinam deseras: quia quanto magis laboraueris, tanto in cœlo maiori præmio perfrueris. Et disciplina ipso vsu dulcescit, & omnis molestiæ expers efficitur: qui verò se non vincit, & propter modicam difficultatem, obseruantiam fugit, maiori quotidie molestia triftatur.

De religiosis functionibus ritè præstandis.

CAPVT XIX.

EA, quæ ad religiosam vitam pertinent, cuiusmodi sunt oratio, psalmodia, lectio, meditatio, Missæ celebratio aut auditio, Sacra-

mentorū vsus, conscientiaē examinatio, & alia huiusmodi, rectē diligenterque praestabis. Nam his bene praestitis, virtutes auges, feruorem prouehis, peccata multa leuia declinas, & quotidie melior ac purior efficietis. His verò malè & oscitanter factis, in dies tepiditatem foues, & statum animae spiritua- lem (vt experimento compertum est) nihil promoues. Operibus istis, o frater, Deo ipsi famularis, qui Rex magnus est ac Dominus potens, non decet verò seruum, qui aeternam mercedem à tanto Rege pro suis obsequiis sperat, illi tepidè oscitantēque seruire. Mater tua religio Sancta in veris & strenuis filiis suis religiosa opera diligenter praestat, ne socordia & negligentia tua illam labores filiorum Domino offerentem, aliquo rubore suffundas. Pudet enim illam imperfecta opera offerre, & fructus putridos Domino consecrare.

De bono exemplo fratribus dando.

CAPVT XX.

MNIBVS tum externis tum domesticis bonum exemplum praebere curato, & sanctitatis odorem spargere, vt bonus Christi odor tactus in omni loco eum, non solum tuo, sed omnium ore collaudes. illum enim ore etiam & corde eorum laudas, quos vitæ tuæ puritate ad laudandum inuitas. Hoc autem assequeris, si in bonis operibus, quæ ostenderis, & in circumspectione, quam seruaueris, non tuam, sed Domini laudem gloriamque quaesieris. Nihil igitur apud alios facias, ex quo scandalum aut offensionem accipiant; nihil, ex quo anam liberius viuendi capiant; nihil, ex quo aliquid contra institutum, aut communem viuendi vsum introducant. Considera te membrum esse totius religionis, & sicut vnum membrum non nihil incommodi patitur propter bonum totius, ita & tu disce aliqua incommoda dissimulare, in cibo, in potu, in veste, in cella, & aliis similibus, & aliquid penuriae & molestiae pati, vt sanctam religionem, sicut eam inuenisti, discretè seueritatis amaritatem, & abstinentiae & paupertatis cultricem relinuas.

De rebus temporalibus curandis.

CAPVT XXI.

Res temporales, vt vestes, libros, & similia, nullas habebis proprias: quia hoc paupertati à te Deo promissæ repugnat. Ad vsum verò tibi à religione concessas, non vt proprias (siquidem earum dominium non habes) sed vt alienas, (vt verè sunt) & mutuo datas accipies. Sicut enim re tibi commodata ab aliquo, & ad vsum pro tempore determinato concessa, ita vteris, vt quam minimum detrimentum accipiat, quo eam possis illam restituere: ita & res cœnobij, quæ ad vsum tibi datæ sunt, diligenter & curiosè tractabis, vt multo tempore durent, & si ad aliorum vsum deuenierint, sine horrore illis vt possint. Id paupertas, quam professus es, experit, immò & religiosa urbanitas poscit. Qui enim res sibi ad vsum datas incuriosè atterit, & turpat, & infumit, pauper non est, & qui aliorum, qui easdem res postea ad vsum vendicabunt, nullam rationem habet, satis inurbanus & inciuilis est.

De cogitando Deo in fratribus.

CAPVT XXII.

Is septem erga religionem in qua viuimus, seruandis, breuiter expositis, iam ad quartum septenarium eorum, quæ erga fratres seruanda sunt, accedamus. Ac primò in fratribus tuis non tam hominem quam Deum aspiciere & cogitare curato. Deus namque in omnibus rebus, sed præcipuè in creatura rationali ac intellectuali, per essentiam, præsentiam, & potentiam inhabitat: quare æquum est vt in cunctis rebus, sed præcipuè in hominibus, Deum inspiciamus. Sicut ergo cum regem scis sub cortina latere, non multum de cortina curas, sed regem latentem, teque contuentem consideras: ita cum fratrem vides aut alloqueris, non tam eius aspectum oculis carnis, quam Deum in eo habitantem mentis oculis intuearis. Hoc assequi magnum Dei donum est, quo nec erga iuuentutem & pulchritudinem personarum afficeris, neque à senibus, & decrepitis, & ægrotis abhorrebitis, & miram animi puritatem comparabis. Et fiet paulatim in te quidam sublimis spiritus orationis, ac diuinæ familiaritatis, quo in Deum semper affectu eas, & inter homines solum viuas. Et nos scimus, quia multo facilius est hoc scribere, quam actione præstare, sed potens est Deus nostris piis conatibus pro sua voluntate fauere.

De dilectione fratrum.

CAPVT XXIII.

RECONDARE præceptum Domini esse, Diliges proximum tuum siue fratrem tuum sicut teipsum. Quod præceptum illi maximo dilectionis Dei mandato simile dictum est, quoniam & dilectionem præcipit, & Dei causa habendam præcipit, & sua amplitudine omnia mandata comprehendit. Cum scriptum sit, [qui diligit proximum, legem impleuit.] Diliges ergo vero & puro amore fratres tuos, & diliges non propter lucrum, non propter aliquid creatum, sed propter Deum tuum. Hoc autem præstabis, si fratres tuos in corde tuo non contempseris, si non temerè iudicaueris, si eis non oblocutus fueris, si nec verbo nec opere malum intuleris, si pro tua possibilitate inuaueris. Denique si illud impleueris: Quod ab alio oderis fieri tibi, vide ne tu aliquando alteri facias. Et, Pro vt vultis vt faciant vobis homines, & vos facite illis. Neque erit hæc dilectio tibi difficilis, si in fratre Deum fueris contemplatus, si eum à Deo diligere ac in magno pretio haberi cognoueris, si fratrem, id est, Dei filium ac matris Ecclesie, & ad gloriam destinatum, & tibi vtilem esse putaueris.

Iob 4.16.
Luc 6.31

De affabilitate erga fratres.

CAPVT XXIV.

CONGREGATIONI pauperum ait Ecclesiasticus, affabilem te facito: videtur autem tecum loqui cum propter Christum te pauperum religiosorum congregationi sociaueris. His quibuscumque viuus quantum charitas & disciplina re-

Ecclesi 4.7

ligiosa

ligiosa ferunt, te accommodabis, eos comiter allo-
quens, rebus licitis & honestis à te postulatis liben-
ter acquiesces, & nihil in te aut rusticum aut inurban-
num, aut durum, aut quod iure eos offendat, repe-
rient. Vita religiosa, vita sanctissima est, pariter &
iucundissima, atque ex ea parte qua sanctitatem
amat, honestatem vitæ, & morum querit, ex ea verò
qua iucunditatem habet, ab omni vitio insuauitatis
& rusticitatis abhorret. Memento igitur illius verbi,
Ecclesiastici, qui alio loco ait: Verbum dulce mul-
tiplicat amicos, & mitigat inimicos; & lingua eucha-
ris in bono homine abundat. Itaque loquaris, ita
inter alios conuerseris, vt omnes te diligant, & tuum
consortium non refugiant.

Ecclesi. 6.5.

De honore fratrum.

CAPVT XXV.

HONORE inuicem præuenientes,]
inquit Paulus: fratres ergo tuos hon-
ore præueni, & reuerentia prosequere. Hominis superbi est, signa honoris
ab aliis expectare, & illos ad honorem
deferendum paratos non magis præuenire. Humili-
tatem tuam in honorando alios, & non in honorem
aucupando, monstrabis. Prælatos vt prælatos hono-
re afficias, æquales vt æquales, minores vt minores, &
nullus ad te sine honore appropinquabit, aut à te si-
ne honore transibit. Quin & Deum in omnibus habi-
tantem honorabis, & non vt honoreris, sed vt illi
placæs, & vt suas imagines veneratione prosequaris,
fratribus signa honoris exhibebis.

De defectibus fratrum ferendis.

CAPVT XXVI.

RECIPTVM etiam est Pauli: Alter alte-
rius onera portate, & sic adimplebitis le-
gem Christi.] Maiora autem onera nostra
sunt nostri defectus, quibus aliis nonnunquam
quasi in tolerabiles reddimur. Defectus igitur,
& agrestes mores aliquorum fratrum ferendi sunt,
vt legem charitatis impleamus. Atque ideo tu, ò re-
ligiose, tuorum fratrum defectus patienter sustine, &
quod in eis aut exemplo, aut oratione aut lenissimo
verbo (si prudentia dictauerit esse dicendum) emen-
dare non poteris, Deo emendandum corrigen-
dumque committe. Sat scio te multos in tua con-
uersatione defectus videre, quos vis omnino ab aliis
patienter supportari. Idem itaque tu facias necesse
est, ne velis, diuerso pondere ac diuersa mensura,
(quod abominabile est) tua atque aliena metiri. Sus-
tine vt sustenteris, dissimula aliorum leues defectus,
vt tui magni dissimulentur; tace, vt tua miseria taceantur.
Absurdum namque est cupere ab omnibus
sustineri, & neclenicalas aliorum culpas velle por-
tare.

De ope fratribus exhibenda.

CAPVT XXVII.

Ac vt fratribus tuis sis utilis, eosque pro
amore Dei tua industria & viribus adiuues.
Iuua orationibus, pro illis diuinam misericor-

Iacobi Aluarez operum tom. 2.

Adiam implorans, iuua Sanctis desideriis fructum la-
borum ipsorum siue corporalium, siue spiritualium,
apud Dominum cupiens; iuua sermonibus cum id
prudencia dictauerit, attenta personarum qualitate
ad fructuosè laborandum exhortans: iuua tandem
operibus, te ipsum sedulo occupans, & omne otium
fugiens, & exemplo non ad oriandum, sed ad labo-
randum impellens. Cum id disciplina religiosa tulerit,
& munus tibi demandatum possibilitatem non
negauerit, eis, in officiis humilibus laborantibus,
libenter associa, manus ad aliquid eorum quæ agun-
tur, admoue, te illa ministeria non horrere, neque
vt seruilia contemnere, ipsa actione testare. Magnæ
ædificationis est in cœnobio, cum seniores & lire-
rati, immò & prælati ipsi interdum ad humilia seruitia
se dimittunt. Sic enim minores libentius illis serui-
tiis intendunt, iucundius seruiunt, & manifestè vi-
dent se non contemni ab his, qui in spiritu humili-
tatis dignum iudicant minores actione iuare. Nul-
la igitur ratione ab his te ministeriis excuses, sed si
vnus ex minoribus es, & ex adolescentioribus, mi-
nora non respicias, si verò maior es, aliquando Chri-
stum sequens, pro bono exemplo minora suscipias.

B

De circumspectione in conuictu fratrum.

CAPVT XXVIII.

CVAMVIS inter bonos degas, oportet vt
circumspectè te geras, & licet omnes iuxta
Domini præceptum, diligas, necesse est, si
vis proficere, vt non omnes ad familiaritatem ad-
mittas. Si qui inter bonos sunt mali, aut certè discoli,
imperfecti, detractores, tepidi, & libertatis amato-
res, tu eos non aliter quam pestes fugies. Qui teti-
gerit picem, inquinabitur ab ea, & qui communica-
uerit superbo, induet superbiam,] & qui imperfectis
& discolis sociatus fuerit, multas imperfectiones nõ
effugiet. Si qui verò fuerint seruidi atque perfecti,
hos sectare, horum familiaritatem exquire, vt eorum
exemplo & communicatione proficias. Qui enim
timet Deum, æquè habebit amicitiam bonam, quo-
niam secundum illum erit amicus illius.] Prudenter
ergo tibi fugiendi sunt imperfecti, & sectandi perfe-
cti, ne familiarium vitiiis læderis, & imperfectioni-
bus eorum polluaris. Cum nullo quantumvis bono
nimiam familiaritatem in eas, quæ sine dubio tempus
infumit, cor distrahit, & alios scientes offendit, sed
debita moderatione semper condita sit amicitia tua.

Ecclesi. 13. 1.

Ecclesi. 6. 17.

D

De amore secreti, & commoratione in cella.

CAPVT XXIX.

EANDEM septem alia circa te ipsum in-
tentè custodies. Fuge publicum quantum
vocationis & status tui qualitas tulerit,
ama secretum, esto assiduus habitator, & diligens
custos celle tue, quam habitationem, atque custo-
diam, mille consolationibus, & mille bonorum ope-
rum fructibus tibi persoluet. Egrederere libenter ab
ea cum obedientia iusserit; lætè, cum charitas ex-
egerit; æquanimiter, cum necessitas postulauerit. Si
verò nihil horum trium te corpore à cella seiuixerit,
tu corpore & mente in ea manebis, & ibi rebus vri-
libus occupaberis. Ora, psalle, lege, scribe, & aliquid

X x 4

proficuum

proficuum operare. Erit tibi cella seminarium quietis, locus pacis, radix omnigenæ perfectionis. In ea, scientia crescit, virtus augetur, multiplex imperfectio sensuum, linguæ, & cogitationum, vitatur. Qui autem cellam custodire nesciuit, viam spiritus ignorauit.

De cura modestiæ.

CAPVT XXX.

IN omnibus actionibus tuis modestiæ memori esto, & ita te geras vt non minus tibi quam aliis te aspicientibus conuulsas. Modestiæ non tantum virtus est, verum & omnium virtutum ornamentum & vestis, sine qua minus decentes apparent. Illa est quæ apud homines quoque æstimationem conciliat: quoniam ex occursum faciei, & ex his quæ exterius vident, solent nostra interiora metiri. Et sicut internæ serenitatis est index, ita solet illam inter turbationis occasiones seruare. Tu igitur tum in serenitate vultus, tum in maturitate incessus, tum in moderatione omnium externarum actionum, modestum te exhibe, ita vt hæc exteriora internam tranquillitatem monstrant, omnes ædificent & Christi ipsius imaginem nonnullam exhibeant, cuius tam insignis & mirabilis fuit modestiæ, vt per eam voluerit Paulus Corinthios obtestari.

2. Cor. 10.
1.

De contemptu sui.

CAPVT XXXI.

ISCEB te ipsum discutere, te ipsum iudicare, teque increpare, atque contemnere. Vtilior scientia est ire se ipsum inspicere, quam ipacia terarum & amplius uinum cæli cognoscere. O quoties hæc scientia hominem decepit, vt cum nihil sit, se aliquid esse putaret: scientia autem cognitionis sui semper iniecit sana & vtilia consilia, & ad humilem sui despicientiam adegit. Auerte igitur oculos tuos ab his, quæ in te bona & excelsa conspexeris, quia aliena sunt, nimirum Dei, qui ea tibi gratis & sine tuo merito attribuit, & solum ea cogites vt pro acceptis gratias referas. Ea verò subinde considera, quæ in te abiecta & despicienda deprehenderis, quoniam hæc tua sunt & à natura corrupta profecta, & propter illa te ipsum singulis momentis (si fieri possit) arguere & aipetnari non desinas. Ea verba in ore tuo sonent, quæ corde conceptam tui ipsius despicientiam exponant. Eadem ab aliis audire desideras, & os peccatoris ineptè laudantis non impinguet caput tuum. Fuge hominum plausus, fuge linguas adulantium, fuge sæculum, & eos libenter ausculta, qui sincerè veritatem aperiant, & quod reprehensione dignum viderint, reprehendant: si te ipsum ita contempseris, & tui contemptores amaueris, Deus te vt pupillam oculi sui diligit, & magnis donis ac charismatibus exornabit: sanctum enim odium quo homo se ipsum odit, Deus suo amore abundè repensat, & in corde eius qui ipsum odio prosequitur, seque ipsum despicit, igne charitatis accendit.

De Generali sui abnegatione.

CAPVT XXXII.

QUI vult venire post me, ait æterna veritas, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me.] Hæc vox, (semetipsum) non aliquam partem hominis, sed totum hominem abnegandum esse designat. Tu itaque qui Christum sequi, eiusque vestigiis inhære vis, generalem tui ipsius abnegationem suscipito. Moritica sensus tuos tum internos tum externos, impera appetitibus tuis, cohibe iudicium & voluntatem tuam, nihil sit in te quod non mortificatio comprimat, & non castigatio abnegationis censura. Præcipue tamen curam habe cohibendæ duplicis linguæ corporis & animæ. Linguam corporis cohibe, ne noxia, ne sæcularia, ne inutilia loquaris. Linguam animæ, id est, cogitationem, cohibe, ne inania, ne impura, ne infructuosa cogites. Si has duas bestias, linguam carnis & cogitationem, domueris, mirabiliter te ad diuinam familiaritatem disposes. Nam Deus illos alloqui dignatur, quos viderit à verbis inanibus abstinere, & suam cogitationem ad vnum, quantum valuerint, scilicet ad ipsum Deum, reuocare.

De Castigatione corporis.

CAPVT XXXIII.

ASTIGA corpus tuum, & hunc seruum semper rebellem flagellis asperitatum caude, ne spiritum deprimat, & ad alicuius mali consensum adducat. Caro concupiscit aduersus spiritum; ne igitur eum deiciat, concupiscat ex aduerso spiritus aduersus carnem, eamque sibi subiugat, & immodicas vires ieiuniorum, vigiliis, & aliis afflictationibus auferat, ne in detrimentum victus insolescat. Bestiæ non rationibus nec argumentis persuasæ, sed virga percussæ, homini parent. Caro autem bestia est, quam nunquam sola consideratione, sine debita castigatione, domueris. Curam etiam assidua mortificationis & abnegationis tui, afflictione carnis ostende. Quia inualeto corporis, quæ in pallore faciei, & imbecillitate non apparet, aut nulla esset, aut satis modica. Et mortificatio interior, quæ (nisi impossibilitas obstat) ad corporis castigationem non procedit, quod ficta sit & ridicula, magnum ex se indicium præbet.

De Tranquillitate cordis.

CAPVT XXXIV.

MAGNA cura ac diligentia tranquillitati tui cordis stude, nihilque te fecisse existimato, nisi ab eo omnem inquietudinem ac perturbationem depuleris. Ne te proprii defectus inquietent, sed ita ut atque in aliquam culpam incidaris, eam ex amore Domini detestare, & ad pacem reuertitor, & te tuaque omnia Christo committe. Ne te aduersa perturbent, sed ea citò transitura cogita, & non sine Domini voluntate ac prouidentia venire considera. Cordis tranquillitas ex ipsius cordis puritate dependet. Nam culpa licet leues cor lacerant, affectus inordinati discruciant. Negotia prophana, & sæ-

culari

cularia discernunt, & reliqua à nostra vocatione aliena mentem inficiunt. Si ergo vis cor pacatum & tranquillum possidere, culpas etiam leuissimas vitæ, & quas non vitaueris, statim per contritionem abiice, affectus tuos moderare, negotia secularia fuge, & ab omni eo, quod à tua vocatione alienum est, diligenter te subtrahe. Hæc cordis tranquillitatem pariunt, & nos ad Deum in intimo mentis nostræ excipiendum, manifestè disponunt.

De Discretione.

CAPVT XXXV.

N his quæ hæcenus dicta sunt, & in cæteris omnibus, discretione opus est, quæ tempora, & loca, te ipsum, & personas, quibuscum agis, statum tuum & modum conuer-

A sancti, & alia similia consideres, & secundum quod ratio, & virtus hic & nunc dicat, ita in his quæ occurrunt te habeas. Multa sunt quæ Deo displicent, fratres turbant, & tibi non profunt, quia non sunt discretionis sale condita: eadem verò si discretè fierent, magnum apud Deum & homines splendorem haberent: discretionem quam non habes, suppleat obedientia, suppleat oratio ac recursus ad Deum, suppleat tandem seniorum & prudentium consiliū. Qui enim in dubiis ad Deum recurrerit, & consilio sapientium, ac obedientiæ submiserit, non errabit. Si hæc ad Deum, ad Prælatos, ad religiosam familiam, ad fratres & ad te ipsum obseruaueris, mitum in modum in virtute proficies.

ORATIO

PRO ADEPTIONE VIRTVTVM.

DOMINE Deus virtutum, cuius est totum quod est optimum, qui seruos tuos insignibus domus tuæ, nempe virtutibus fulgere precipis, & desiderium in eorum cordibus tantæ pulchritudinis immittis, accende quesumus in nobis vniuersarum virtutum desideria flammigera, & ad eas precibus & gemitibus postulandas impelle, vt paruitas nostra à te benigno largitore, qui vis rogari, has veras opes, & nunquam interituras, obtineat. Doce nos, Domine virtutum, naturam, ne pro virtutibus vitia queramus. Excita earum amorem, vt non vilia & abiecta, sed cælestia dona, & te eorum authorem diligamus. Conforta brachium nostrum auxilio gratiæ tuæ, vt perfectionis urbem sanctis operibus expugnantes, virtutum possessores simus. Sit vita nostra, vita iustorum digna, qua te die noctuque, & omni tempore suspirantes, te ipsum, qui beatitudo ac gloria nostra es, feliciter consequamur. Amen.

De diffinitione...
CAPVI XXXVI

Faint Latin text in the upper left quadrant, partially obscured and mirrored.

ORATIO
PRO ADDEITIONE VIRTVTVM

Deus omnipotens...
Omnipotens Deus...
In te speramus...
In te confidimus...
In te credimus...
In te adoramus...
In te laudamus...
In te glorificamus...
In te adoramus...
In te laudamus...
In te glorificamus...

1. no. 1
104